

Realislikud tootmisvõimalused meie tõumaterjaliga: elusalt sündinud põrsaste arv, järglaste rümbapara- meetrid

100 AASTAT SIGADE ÜHISTULIST ARETUST

„ÜHENDUSES ON JÕUD“ EHK „AINULT SEE ON TUGEW, KES TEAB, ET TA ÜKSI EI OLE“.

(JOHAN OTLOT, ESSI I INSTRUKTOR 1923)

Aarne Põldvere **Jaanika Kreela**

Liia Taaler

Alo Tänavots

Eesti Tõusigade Aretusühistu

Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS

Eesti Maaülikool

DAATUMID

SÜNDMUSED

FOTOD

MEEDIA

TOETAJAD

Sealihatootmise eesmärgistamine

- Sealihatootjate eesmärk on toota sealiha võimalikult **efektiivselt** ja **jätkusuutlikult**, et rahuldada tarbijate nõudlus taisea sealiha järele, kuid samas säilitada **konkurentsivõime**.
- Tootmise efektiivistamise ja tarbijate nõudluse tulemusena on sigade rümbad muutunud **lihaseisemaks**.
- Samal ajal on see viinud liha kvaliteedi halvenemiseni, nt lihasesisse rasva vähenemine, mille tõttu on halvenenud selle maitseomadused ja mahlasus.

Mõiste „liha kvaliteet“ sõltub paljuski huvigruppide nägemusest

- **Seakasvataja** näeb lihakvaliteedina eelkõige **kõrge tailiha osakaaluga** ühtlase massiga rümpasid, mille eest makstakse kõrgemat hinda.
- **Lihatöötlejatele** on oluline sealiha töödeldavus e. **töötlemise kvaliteet**. Töötlejad peavad arvestama paljude lihakvaliteedi näitajatega (pH, veesiduvus, tilkumiskadu, õrnus)
- **Tarbijate ostuotsuse** tegemisel on väga oluline toote **välimus**, sest seda näeb ta esmalt visuaalselt poeletilt. Teine oluline kvaliteedinäitaja tarbijate jaoks on **sensoorne** kvaliteet (liha õrnus, mahlasus, maitse), mida ta tunneb toodet süües. Need on võtmetegurid, mis mõjutavad oluliselt tarbijate arvamust.

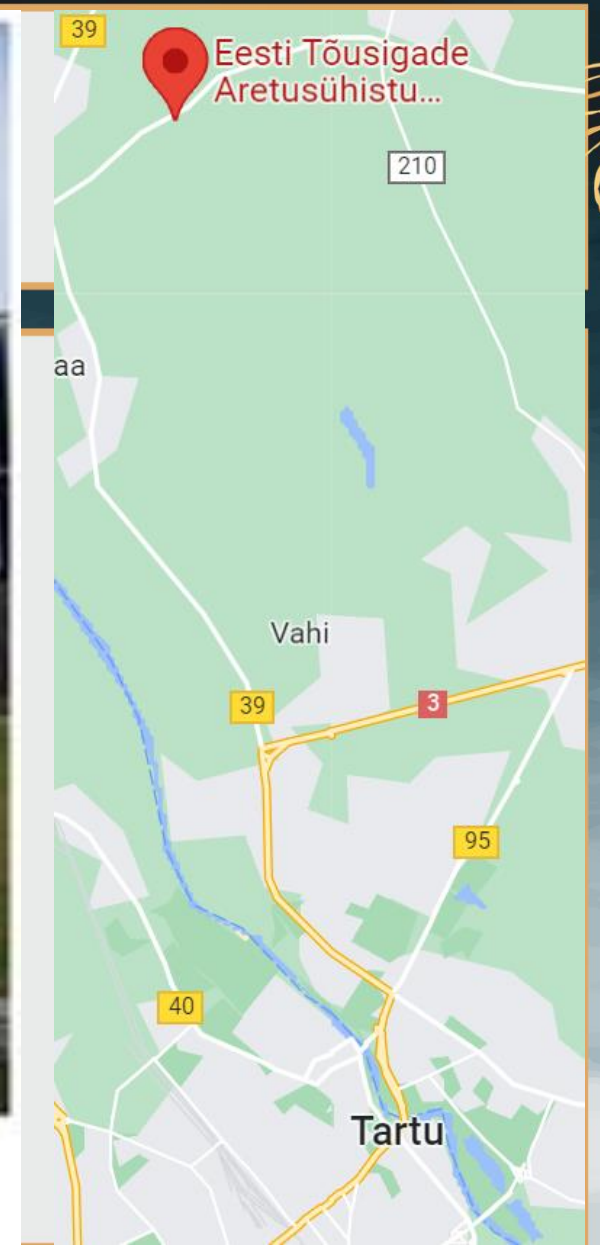
Esitlusele tulevad teemad:

- Seemendusjaama kultide kasutamine sigade aretuses.
- Seemendusjaama kultide mõju emiste viljakusele ja lihajõudlusele.
- ETSAÜ liikmete farmide sealiha kvaliteet.

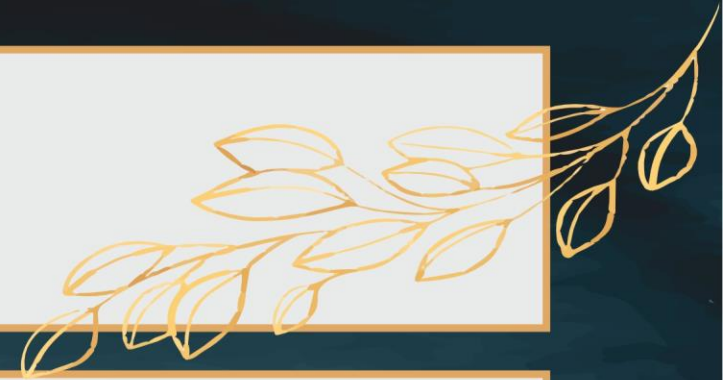

Foto: ETSAÜ fotokogu

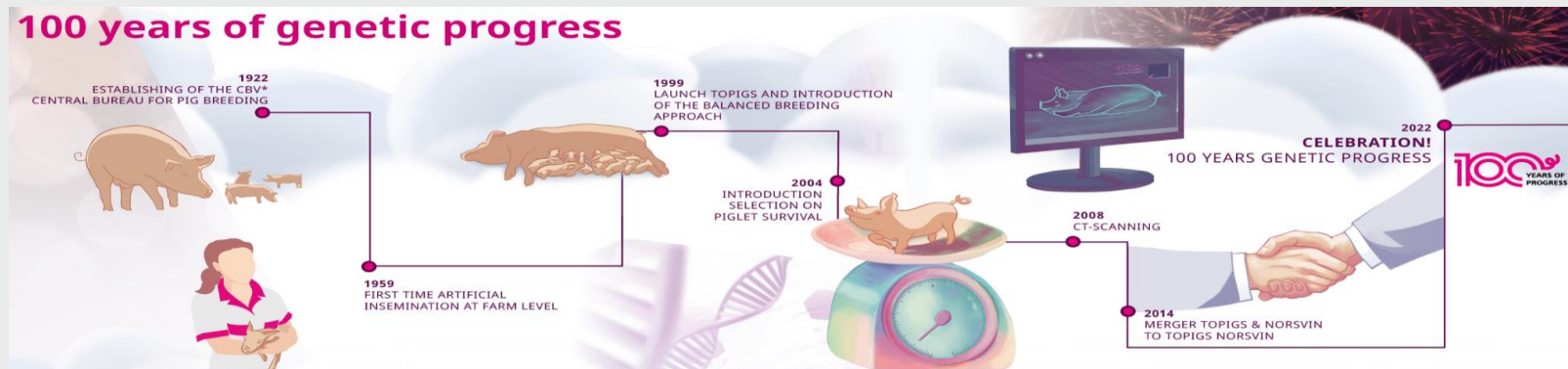
ETSAÜ Seemendusjaam

- Kunstlik seemendus on üks põhilisematest sigade taastootmise tehnoloogiatest. Selle meetodiga on võimalik **levitada parimat aretusmaterjali, tõsta valiku intensiivsust ning täpsust** s. t. saada rohkem informatsiooni aretusväärtuste hindamiseks. Kasutades kunstlikku seemendust on võimalik levitada parimate omadustega kultide spermat paljudes karjades.
- Parandamaks emiste viljakust, hakati alates 2018. aastast seemendusjaamas pakkuma emiste seemendamiseks djuroki kultide seguspermat.
- See saadakse mitme kuldi eelnevalt kontrollitud kvaliteediga sperma segamisel. 2023 a (seisuga 7.11. 2023) realiseeriti **39 367** doosi seguspermat markeeringuga Liin D 9999 (saadud 4-5 juhuslikult valitud kuldi sperma segamisel), mis moodustas **68%** kogumüügist.
- Katsetega on tõestatud segatud sperma parem viljastumisvõime, mille tagajärjel suureneb põrsaste arv pesakonnas ja nende võõrutusmass.

Seemendusjaama kultide kasutamine sigade aretuses

- Sigade aretusprogrammi eesmärkide täitmiseks ja sealiha kvaliteedi parandamiseks imporditakse ETSAÜ seemendusjaama tõumaterjali eluskultide näol maailma juhtivatest aretusfirmadest (Topic Norsvin)
- Viimasel viiel aastal on ETSAÜ seemendusjaama imporditud kulte ainult ühest maailma juhtiva aretusfirmast (tõupuhtad, geneetiliselt hinnatud). NB! Tippgeneetika Topics Norsvinist.

Seemendusjaama kultide kasutus

- Valgetest tõugudest on seemendusjaama sisse toodud **maatõu** ja **suure valge tõu kulte**, tumedatest tõugudest aga **djuroki** omi.
- Importtõumaterjali kasutamine on võimaldanud **parandada** Eesti seapopulatsiooni **viljakus-, nuuma- ja lihaomadusi**.
- Kuni 2022 a septembrini imporditi kulte Leedust, hiljem on neid sisse toodud Norrast Norsvinist

Kultide valik seemendusjaama

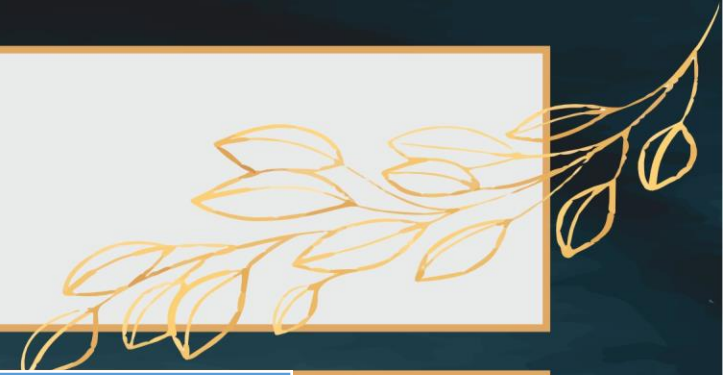
- Importkultide valikul seemendusjaama arvestatakse mitmeid tunnuseid, milledeks on **kultide vanus, mass, juurdekasv, põlvkond** (valitud uuemad liinid), **indeksid** jt.
- ETSAÜ seemendusjaamas oli EPJ andmetel (Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontroll) valida 9.11.2023 seisuga **71 aktiivset kultu**.
- Mõned enam kasutatavad kuldid:
 - **L:** Frisk 234898, Veps 236782, Krubbe 107469, Fiber 1069642, Marg 104774, Gitar 1013839 jt
 - **Y:** Fifle 236782, Apple 854, Rhode 8532, kult 7960, 7922 jt
 - **D seguspermas:** Radon 1014376, Nikker 1040242, Yang 1006783, Jotun 1006668, Jodla 1042321, Riste 236802, Ascott 233597 jt

Sperma töötlemine seemendusjaamas

- Kuldispermat kontrollitakse laboris seadmega Androvision, määrates selle kvaliteeti näitavad parameetrid.
- Sperma kontsentratsioon peab olema vähemalt **2,5-3,0 miljardit spermi** doosis (Leedus 1,8-2,0 milj).
- **Sperma liikuvust** hinnatakse järjestikusel kolmel päeval, see kontroll annab spermale kvaliteedi garantii.
- Seemendusjaamast väljastatava sperma keskmine liikuvus on **80-90%**, ei väljastata spermat liikuvusega **alla 70%**. Keskmine **ejakulaadi maht on 253 ml**.
- Määratakse: ejakulaadi maht ja tihedus, sperma värvus, konsistents, lõhn, lisandite olemasolu jm näitajad.
- Mikroskoopilised uuringud liikumisaktiivsusele, anomaaliate esinemisele.

Kultide käive seemendusjaamas

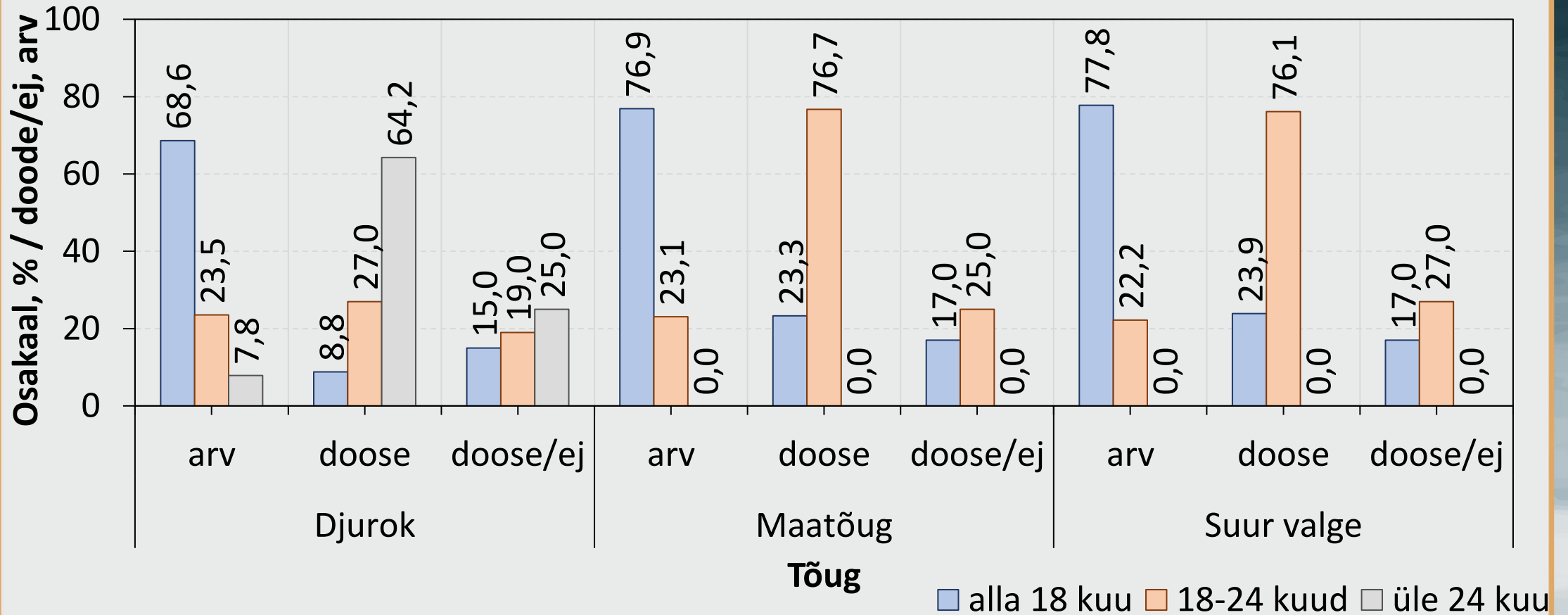

Tõulisus	Karja koosseis seisuga 6.11.2023	Karja võetud kuldid 2023. a	Karjast praagitud kuldid 2023. a
Maatõug	13	7	10
Suur valge	8	6	7
Djurok	50	28	19
Kokku	71	41	36

Tõukultide import seemendusjaama aastatel 2020 -2023/10

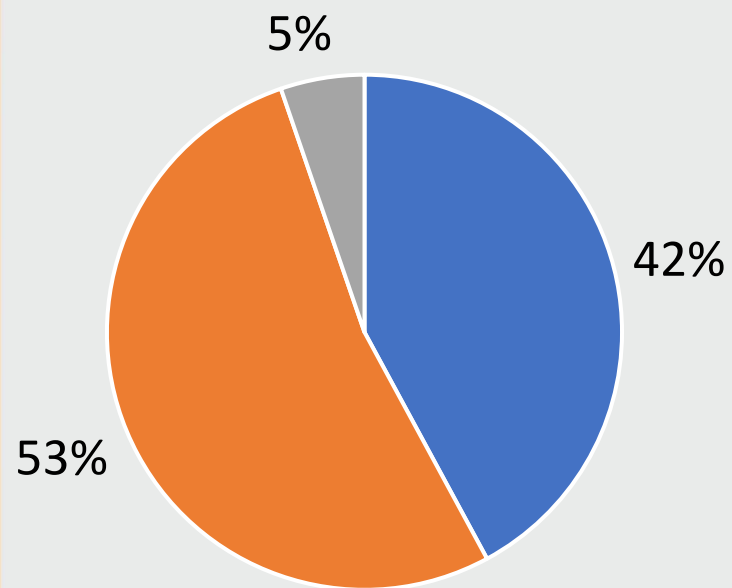
Aasta	Tõug		
	maatõug	suur valge	djurok
2020	10	5	26
2021	11	4	23
2022	6	3	16 (Leedu)
	2	2	10 (Norra)
2023/10	7	6	20 (Norra)

Vanuseline jaotus ja spermatoodang

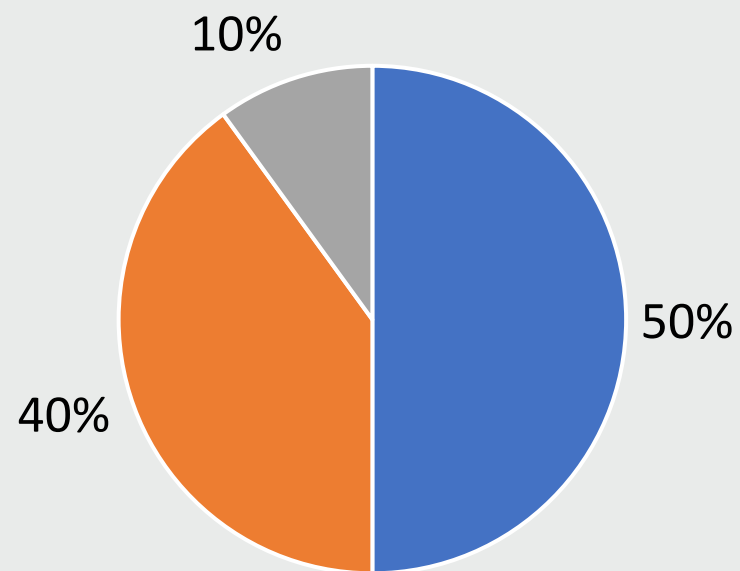

Kultide praakimise põhjused 2023. a

Djurok

Maatõug

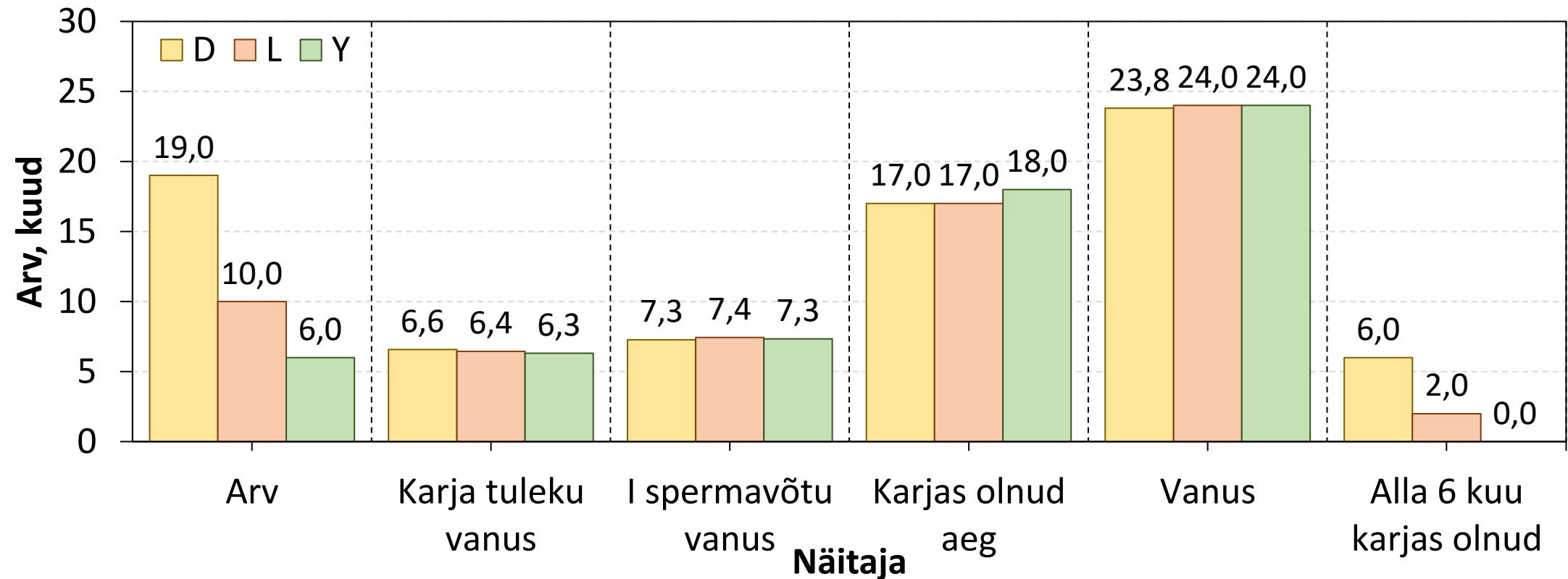

Suur valge

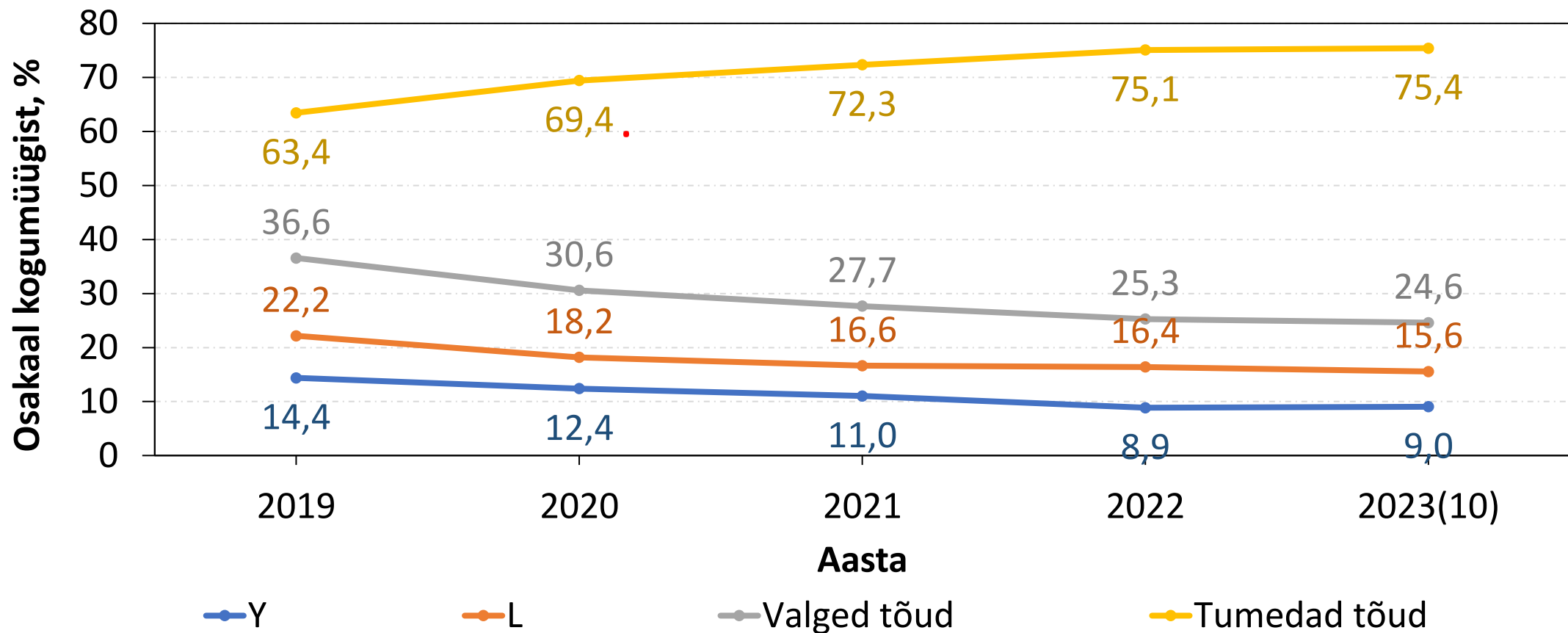
■ Aspermia ■ Jalaprobleemid ■ Vanus

2023/10 praagitud kultide vanused

Märkus: Siin ei ole kajastatud kulte, kes on praagitud karantiini ajal

Sperma müük seemendusjaamast aastate lõikes

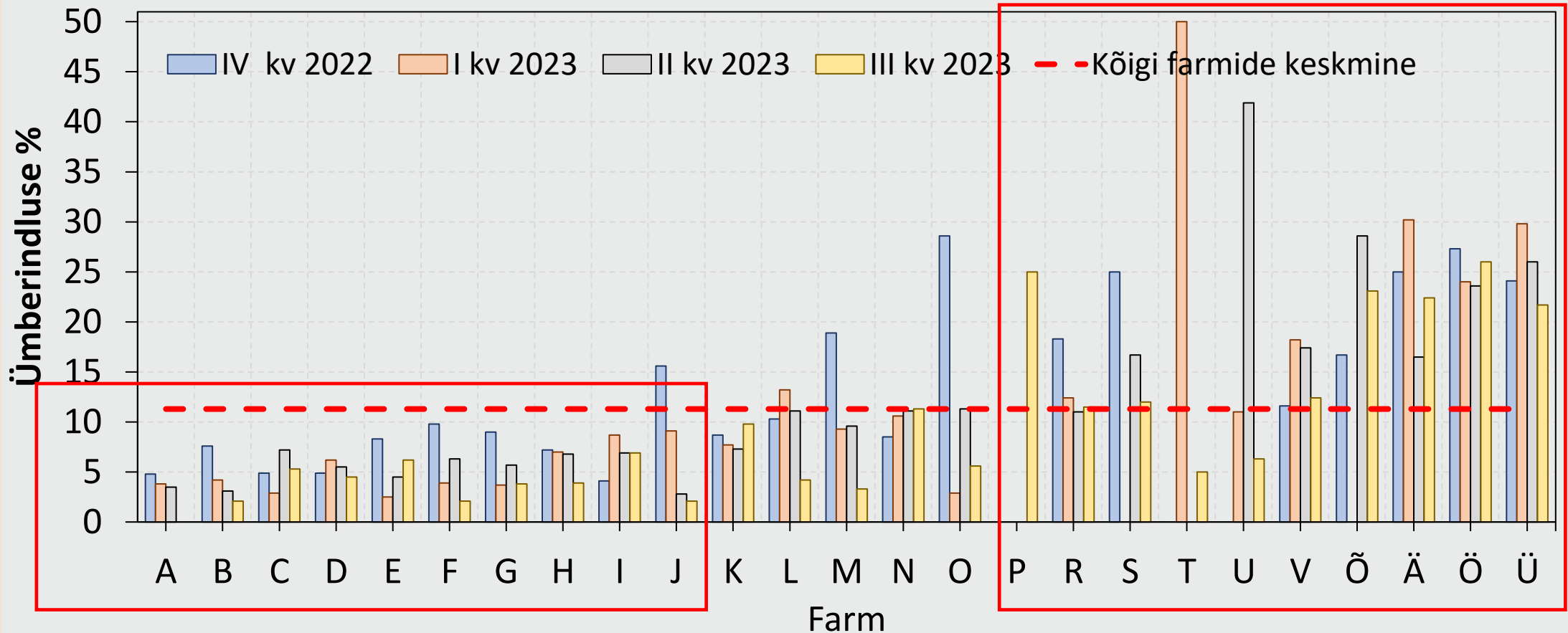

Emiste seemendused ETSAÜ Seemendusjaama ja oma farmi kultide spermaga 13.07.2023 a seisuga

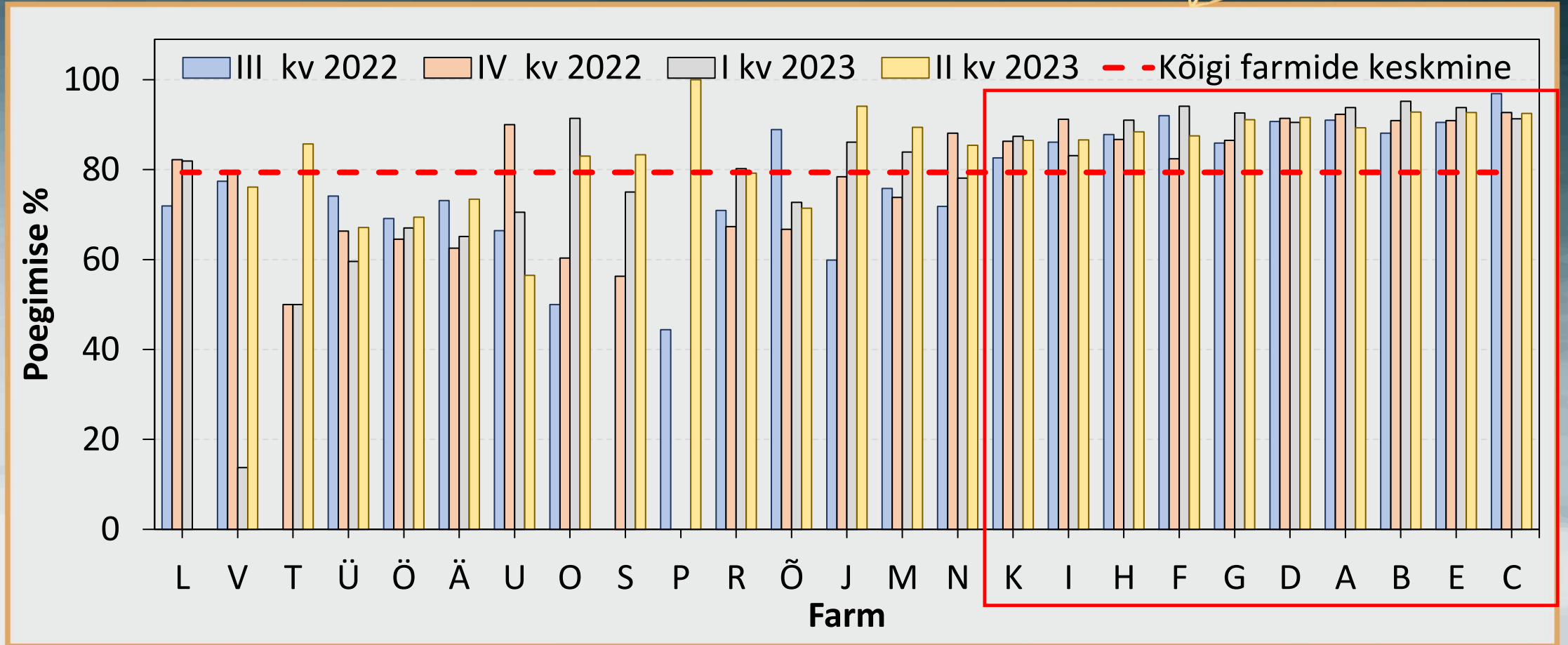
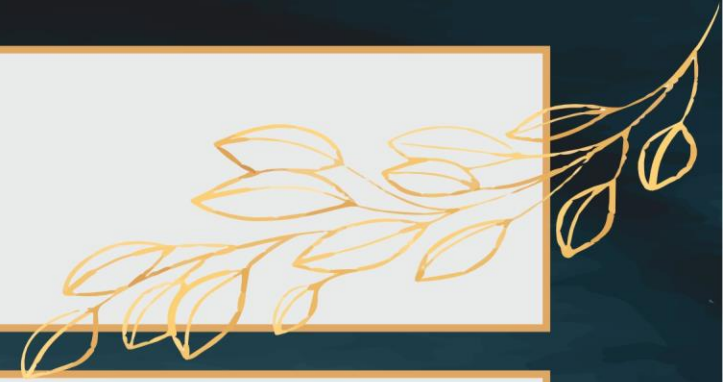
Farmi nr	Seemendusi		Saadud pesakondi		Ümberindlus, %		Viljakus, esp/pk	
	ETSAÜ*	Oma farm**	ETSAÜ*	Oma farm**	ETSAÜ*	Oma farm**	ETSAÜ*	Oma farm**
1	576	345	148	110	3,1	4,9	15,8	15,1
2	865		273		5,4		15,8	
3	99	500	37	165	4,0	3,8	14,6	15,0
4	384		134		3,1		14,5	
5	211	95	74		21,3		14,4	
6	454		146		6,4		14,2	
7	73	152	9	37	5,5	8,6	14,1	13,1
22	243		12		10,3		12,8	
23	233		69		3,4		12,5	
24	144	201	28	52	21,5	17,4	11,8	11,5
Kokku/keskm	8153	3494	2490	924	8,6	10,2	13,7	13,3
Min/max					3,3/21,5	0/23,5	11,8/15,8	11,5/15,1

*- Seemendatud ETSAÜ kultide spermaga, **- Seemendatud oma farmi kultide spermaga

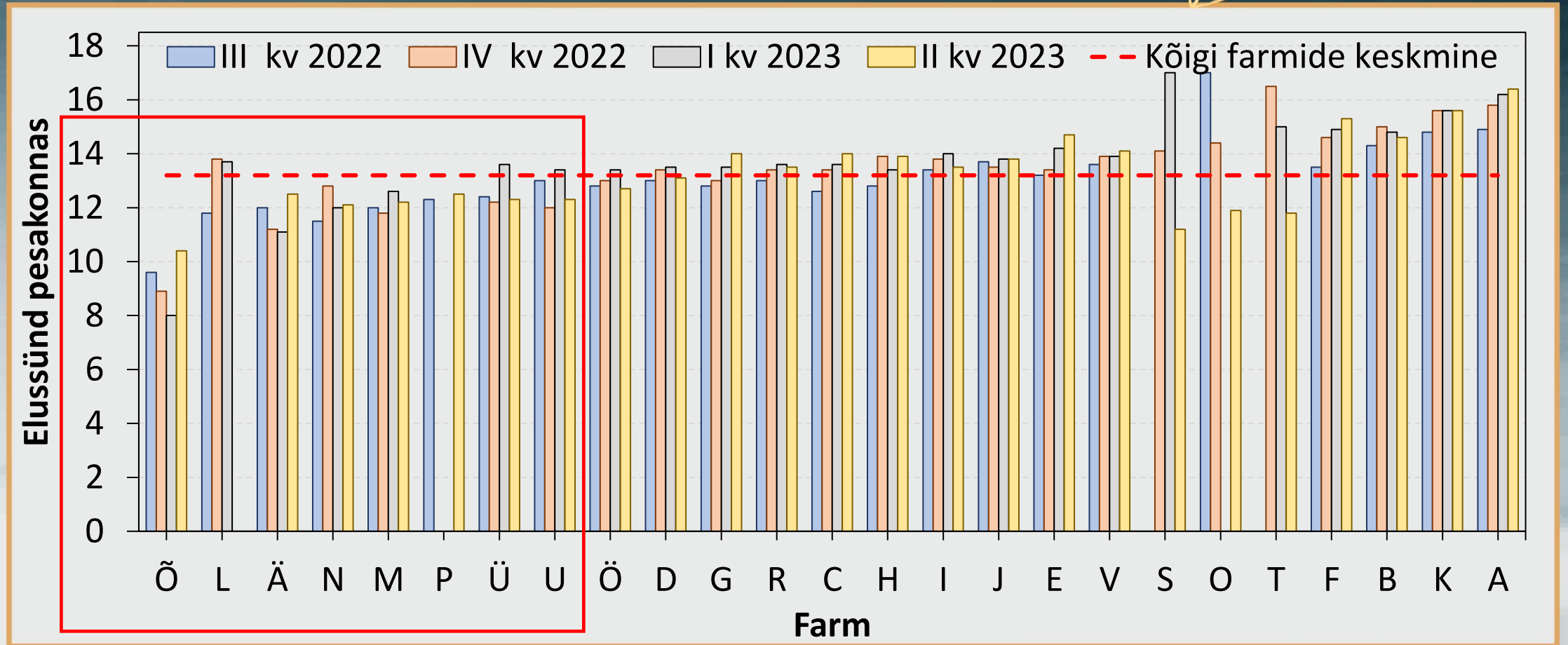
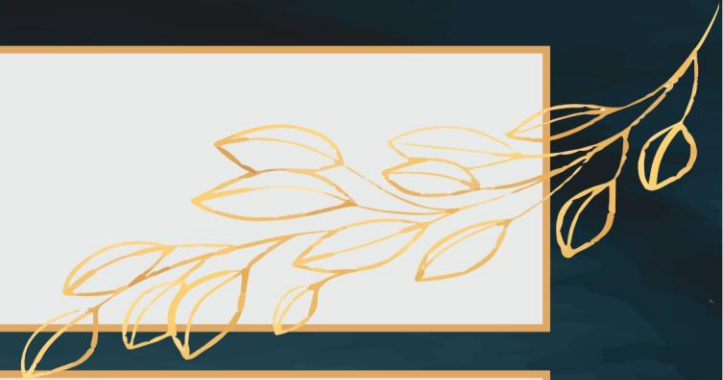
ÜI% kvartalis ETSAÜ kultide kasutamisel

Poegimisi (%) farmides kvartaalselt

Elussünnid farmides kvartaalselt

Geneetiliselt hinnatud järglaste võrdlus 2022

Farmi tüüp	tõug	arv	Vanus testimisel, päeva	Ööpäevane juurdekasv (100 kg), g	seljapeki paksus (100 kg), mm ***	Lihassilma läbimõõt (100 kg), mm***	jõudluse SAV	viljakuse SAV
SKJ*	L	394	189	654	9.4	64,8	113	116
OKJ**	L	154	189	552	8,5	63,3	112	114
SKJ*	Y	628	191	550	11.4	63,8	114	114
OKJ**	Y	210	205	510	11.8	63,1	106	105
SKJ*	LxY	1184	185	576	10,7	64,2	112	116
OKJ**	LxY	102	183	570	9,4	63,8	104	115
SKJ*	YxL	508	184	589	10,8	64,4	115	115
OKJ**	YxL	132	181	573	9,7	64,0	111	112
SKJ*	Kokku	3493	189	564	10,4	64,3	113	115
OKJ**	Kokku	598	192	545	10,1	63,4	106	111

* Seemendusjaama ja importkultide järglased; ** Omakarja kultide järglased; *** Mõõdetud elusseal vastavalt Piglog 105 meetodikale

Seemendusjaama kultide mõju emiste viljakusele ja lihajõudlusele

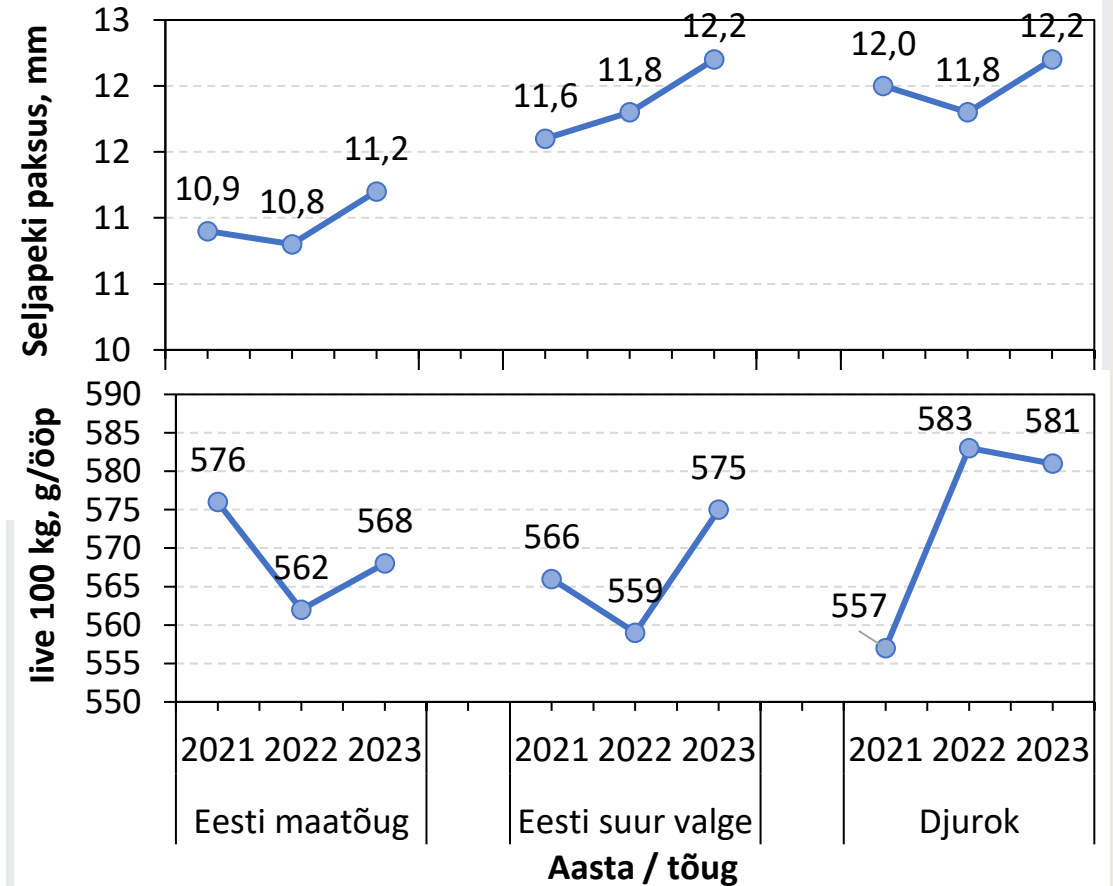
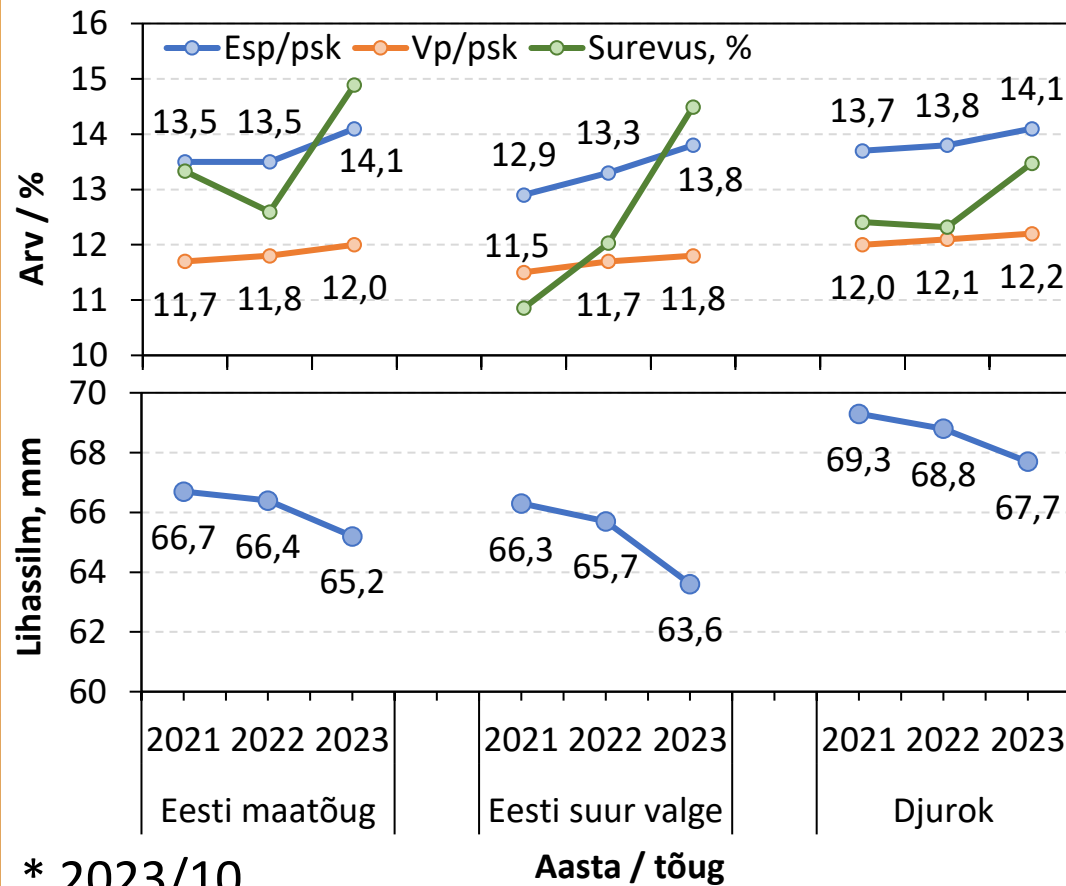
- Seakasvatuses on tootmise suurendamisel võtmetähtsusega võõrutatud põrsaste arv pesakonnas ja seetõttu on valik suurema pesakonna suunas paljude aretusprogrammide osa.
- Emise geneetilise mõju arvesse võtmise tulemusena on põrsaste arv pesakonnas suurenenud
- Samas on kuldi mõju pesakonna suurusele pälvinud vähem tähelepanu, ehkki see mõjutab nii sündinud kui ka võõrutatud põrsaste arvu.
- Kirjanduse andmetel 10% tippkultide ja 10% kehvemate kultide pesakonna suurused võivad erineda isegi kuni kahe põrsa võrra.
- Uuringud viitavad, et kult võib mõjutada pesakonna suuruse geneetilist varieeruvust 2–5%.
- Sõltumata kulditõust mõjutab emiste viljakusnäitajaid oluliselt ka farm, kus põrsad sündisid
- On leitud, et kuldi tõu valikul on otsene mõju põrsaste suremusele.
- Madalam suremuse määr on tootmiskarjades tähtis, kuna see suurendab tootlikkust ja parandab sigade heaolu.

Kuldi mõju emiste viljakusele ja lihajõudlusele

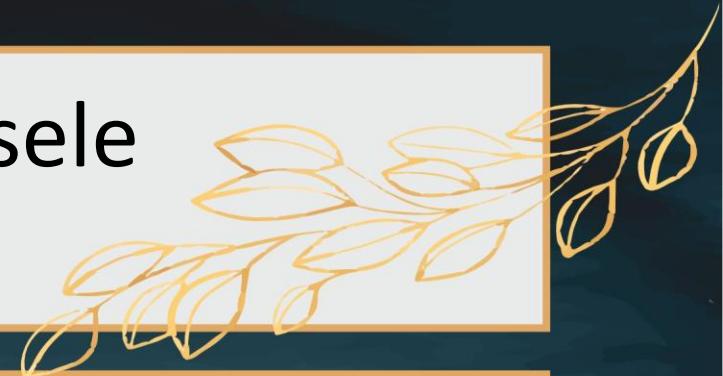
Tõug/näitaja	Eesti maatõug			Eesti suur valge			Djurok		
	2021	2022	2023*	2021	2022	2023*	2021	2022	2023*
Viljakuse näitajad									
Esp/psk	13,5	13,5	14,1	12,9	13,3	13,8	13,7	13,8	14,1
Ssp/psk	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,1	1,0	1,1	1,1
Vp/psk	11,7	11,8	12,0	11,5	11,7	11,8	12,0	12,1	12,2
Lihajõudluse näitajad (testiandmed)									
Seljapeki paksus, mm	10,9	10,8	11,2	11,6	11,8	12,2	12,0	11,8	12,2
Lihassilm, mm	66,7	66,4	65,2	66,3	65,7	63,6	69,3	68,8	67,7
live 100 kg, g/ööp,	576	562	568	566	559	575	557	583	581
Vanus , päeva	187	190	187	188	190	182	196	189	190

* 2023/10

Kuldi mõju emiste viljakusele ja lihajõudlusele

Kuldi mõju emiste viljakusele ja lihajõudlusele pesakonna tõugude lõikes (valged tõud)

Kuldi tõug	Pesakonna tõug	Aasta	Esp/psk	Ssp/psk	Vp/psk	Seljapeki paksus, mm	Lihassilm, mm	Juurdekasv 100 kg, g/ööp,	Vanus, päeva
Eesti maatõug	LxL	2021	12,6	1,1	11,2	10,2	66,7	579	185
		2022	12,7	1,4	11,4	9,9	66,3	561	190
		2023/10	13,1	1,3	11,6	9,6	66,1	574	184
	LxY	2021	14,5	1,1	11,9	11,2	66	588	196
		2022	14,4	1,0	12,0	11,4	66	575	198
		2023/10	14,7	1,2	12,1	11,8	63,7	580	202
Eesti suurvalge	YxY	2021	13,3	1,2	11,7	12,0	65,7	550	192
		2022	13,8	1,3	11,9	12,1	65,1	540	194
		2023/10	14,5	1,0	12,2	12,6	61,8	554	187
	YxL	2021	12,8	1,2	11,6	11,1	66,9	581	185
		2022	13,1	1,2	11,9	11,4	66,5	586	183
		2023/10	13,0	1,0	11,4	11,8	65,6	596	178

Djuroki tõugu kuldi mõju emiste viljakusele ja lihajõudlusele pesakonna tõugude lõikes

Pesa-konna tõug	Aasta	Esp/psk	Ssp/psk	Vp/psk	Seljapeki paksus, mm	Lihassilm, mm	Juurdekasv 100 kg, g/ööp,	Vanus, päeva
DxD	2021	7,8	1,3	5,9	10,4	63,1	604	172
	2022	8,9	1,0	8,9	11,7	62,8	631	167
	2023/10	9,7	0,6	9,6	10,8	63,2	656	160
DxL	2021	12,5	1,2	11,6	12,0	69,9	551	200
	2022	12,6	1,1	11,7	11,6	69,8	585	189
	2023/10	12,5	1,3	11,7	12,2	67,9	572	192
DxLY	2021	13,9	0,9	12,2				
	2022	13,9	1,0	12,2				
	2023/10	14,3	1,1	12,4				
DxYL	2021	13,8	1,1	11,7				
	2022	13,8	1,3	11,9				
	2023/10	14,1	1,2	11,9				
Kult D-segu	2021	13,6	1,1	11,8	12,8	68,3	500	200
	2022	13,6	1,1	11,9	12	68,1	582	189
	2023/10	13,9	1,2	12	11,6	64,9	674	162

Milline on searümpade ja sealiha kvaliteet Eestis?

- **Peamine eesmärk on** senini olnud **rümba tailihasisalduse suurendamine**.
 - Vastavalt aretusprogrammidele kasutatakse **eesti maatõugu** ja **eesti suurt valget tõugu** emiste ristamist värvilist tõugu **djurok** kultidega.
 - Pjeträani tõugu kultide kasutamisest isatõuna loobuti, sest kultide järglaste liha maitseomadused ja värvus ei rahuldanud tarbijat.
 - Võis esineda heledat **PSE-liha**, lihasesisese rasva vähesuse tõttu oli see **maitset tuimavõitu**.
- Liha **maitseomaduste** ja kaubandusliku **vähimuse parandamiseks** tuleb aretusega tõsta lihaskoe intramuskulaarset rasvasisaldust.

Djuroki tõugu kultide kasutamine searümpade ja -liha kvaliteedi parandamisel

- 2009. a importis ETSAÜ sigade nuumaomaduste ja liha kvaliteedi parandamiseks Kanadast djuroki tõugu kulte.
- Hiljem on aretusmaterjali täiendatud kultide ja sperma näol selle Norsvini Leedu tütarfirmast ja hiljem Norrast Norsvinist (al 2022/11).
- Djuroki tõugu sigadel
 - ei esine stressigeeni,
 - ristanjärglasi iseloomustab parem nuumajõudlus (kiire kasv, hea söödaväärindus),
 - rümbad on suhteliselt kõrge tailihasisaldusega ning
 - lihaskude on marmorjas, sisaldades palju lihasesisest rasva.

Lihatööstusesse realiseeritud AÜ liikmete farmidest pärinevate sigade rümpade lihasuse muutuse dünaamika

Näitaja	Aasta							
	2010	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022
Rümpade arv	45 204	44 548	54986	62487	71463	45301	92097	59884
Rümbamass, kg	79,3	79,4	80,9	84,4	81,7	81,2	81,6	80,5
Seljapeki paksus, mm	13,2	13,6	14,1	13,2	13,2	13,2	12,4	12,5
Seljalihase läbimõõt, mm	62,5	62,1	63,1	62,3	61,2	61,4	62,7	62,9
Rümba tailihasisaldus, %	59,6	59,5	59,1	59,6	59,4	59,4	60,2	60,1
SEUROP klassid, % rümpadest								
S	51,1	41,4	35,0	45,8	46,1	42,4	54,7	52,6
E	46,1	55,3	60,0	50,3	50,7	54,2	44,7	47,0
U	2,8	3,3	5,0	3,9	3,2	3,4	0,6	0,4

Kahe lihatööstuse keskmised searümpade lihasuse andmed
16 farmi kohta.

Rümbakvaliteet farmide lõikes 2022 a.

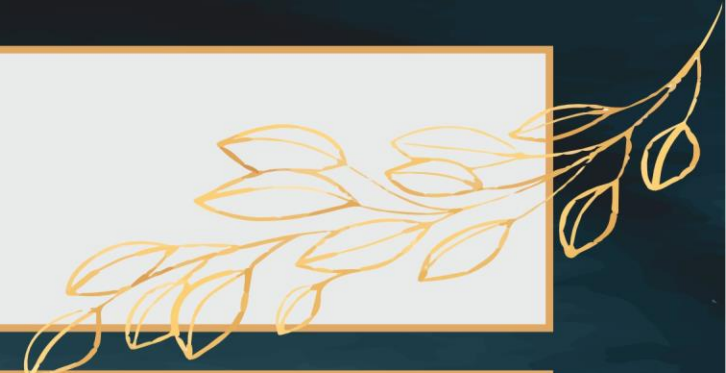
- Kontrolli eesmärgiks on hinnata nuumsigade liha ja rümba kvaliteeti seafarmi tasandil.

Farm	Numikute arv	Rümbamass, kg	Tailiha, %	Pekipaksus, mm	Lihase läbimõõt, mm	SEUROP, %		
	arv	kg	%	mm	mm	S	E	U
1	358	84,4	60,6	11,1	56,3	58,9	27,1	1,4
2.	4954	80,5	60,3	12,4	63,3	55,4	44,6	-
3.	4582	79,2	60,3	12,4	63,3	44,8	55,1	0,1
4.	12657	79,5	60,3	12,4	63,3	55,7	44,2	0,1
5.	1158	84,5	60,3	12,2	62,3	61,8	35,1	3,1
6.	12394	79,2	60,2	12,5	63,3	54,3	45,6	0,1
7.	1145	79,0	60,2	12,4	63,8	53,4	46,6	-
8.	2989	79,5	60,1	12,6	63,6	50,0	50,0	-
9	501	81,5	60,0	12,4	60,7	57,9	37,7	4,4
10.	5809	82,2	59,9	12,8	63,1	48,1	51,7	0,2
11.	662	82,4	59,9	13,0	63,4	47,3	52,5	0,2
12.	153	87,0	59,9	12,9	64,0	50,3	49,7	-
13.	6714	82,9	59,8	12,9	63,3	47,2	52,7	-
14.	2385	80,5	59,7	13,0	62,5	43,3	56,5	0,2
15.	3306	82,0	59,6	12,7	58,4	49,2	46,5	4,3
16.	117	84,2	58,5	14,8	61,7	15,9	84,1	1,6
Kokku	59884	80,5	60,1	12,5	62,9	52,6	47,0	0,4

Sigade rümpade näitajad tõugude viisi

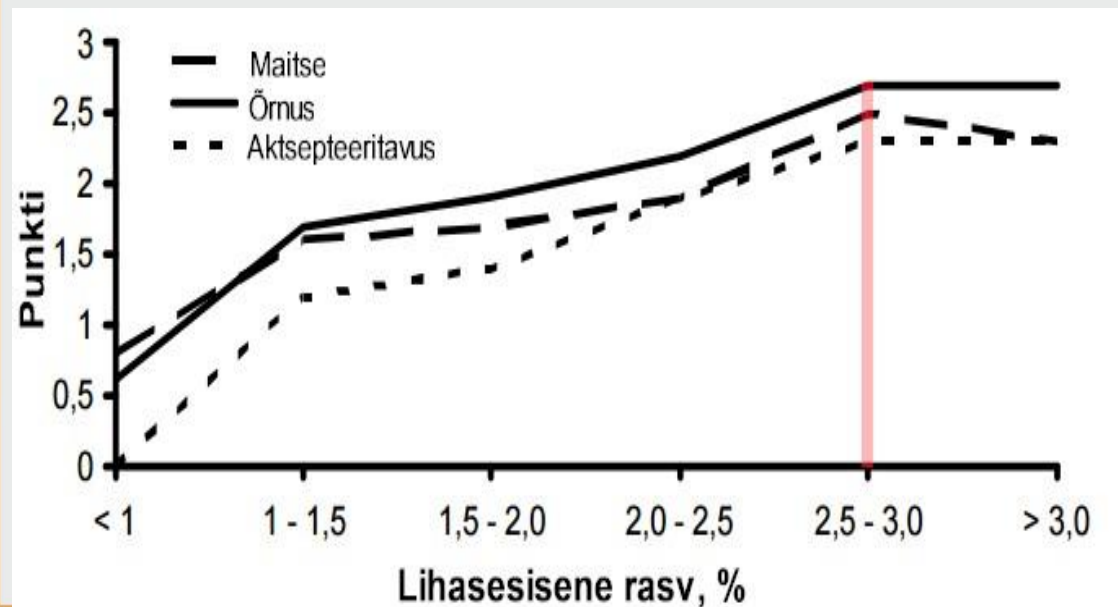
Näitajad	Tõukombinatsioon					
	YxY	LxL	LxY	YxL	D*xLY	D*xYL
Rümpade arv	24	22	71	60	215	122
Elusmass, kg	110,9	112,8	112,0	112,8	110,0	112,8
Rümbamass, kg	79,9	81,2	80,7	78,4	76,8	81,2
Rümba pikkus, cm	97,8	100,0	99,8	97,7	97,4	98,2
Seljapeki paksus, mm						
6.-7. roide vahekohalt	19,8	19,0	20,2	19,6	19,3	19,8
4 mõõtme keskmine	18,5	18,0	19,0	18,5	18,4	18,5
Rümba tailihasisaldus, %	59,0	60,4	59,4	59,1	58,8	58,6
sh S klass	49	67	43	53	38	34
E klass	51	33	56	17	61	59
U klass		-	1	-	1,0	7
Lihaskoe (m. longissimus dorsi) pH ₄₅	6,15	6,10	6,16	6,11	6,13	6,14
Defektse lihaskoega (PSE liha) rümpade %	-	-	2,7	3,3	2,8	1,8
Lihaskoe elektrijuhtivus, mS	3,5	3,3	3,9	3,8	3,7	3,8
Ööpäevane juurdekasv, g	624	631	615	645	663	656
Rümba arvestuslik juurdekasv, g	450	454	443	448	463	472
Tapmisvanus, päeva	177,7	178,8	182,2	174,9	166,0	172,0

Djuroki tõu eelised

Näitaja	Kuldi tõug				
	suur valge	landrass	hämpšir*	pjetraän*	djurok*
Lihasesisene rasvasisaldus, %	0,9/0,98**	1,4/0,98**	1,3	1,89**	2,2/2,71**

* – ristan; ** – Eestis määratud

Lihasesisese rasvasisalduse tähtsus

- Rasvaslahustavate vitamiinide kandja
- Maitse- ja aroomainete kandja
- Oluline toidu rasvhapete kandja
- Parandab suus toidu maitset

Erinevatest farmidest pärinevate searümpade nuuma- ja lihajõudluse näitajad tõukombinatsioonide lõikes 2022 a

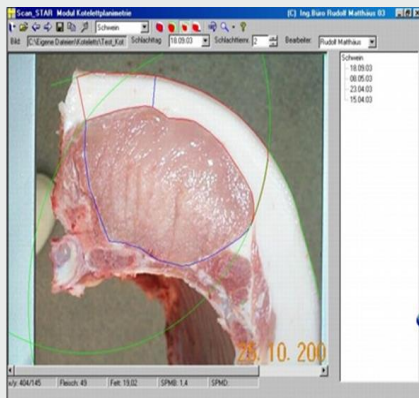
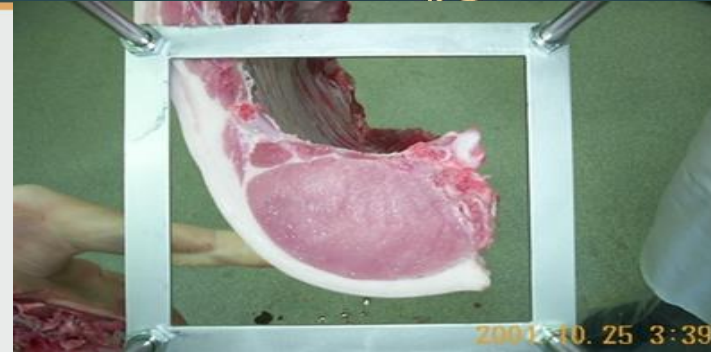
Farmi nr	Tõukombinatsioon	Arv	Rümba-mass, kg	Rümba pikkus, cm	Keskmine pekipaksus, mm	Tailihasisaldus, %	Tapavanus, päeva	live, g	Rümba-iive, g
Farm 1	YxY	4	82,8	100,5	18,9	58,6	186	618	445
	YxL	4	76,9	98,3	18,4	59,2	178	600	432
	LxY	50	81,3	99,8	18,6	58,5	183	615	443
	DxYL	12	80,5	98,6	18,8	58,9	185	605	435
	DxLY	40	79,3	98,3	17,7	59,5	181	609	439
Farm 2	LxL	7	79,6	99	16,9	60,7	169	656	472
	YxL	56	80,7	97,6	18,2	59,4	173	646	465
	DLxYL	10	76,2	96,1	18,7	59,4	173	612	441
	DxYL	72	81,2	97,8	18,3	59,6	176	642	462
	DxLY	26	76,4	96,3	18	59,7	164	648	467
Farm 3	YxY	7	66,3	91,3	20,5	57,7	161	571	411
	DxY	9	68,3	95	21	59,9	151	627	451
	DxLY	133	73,9	96,5	17,7	58,6	153	672	484

Kokkuvõte

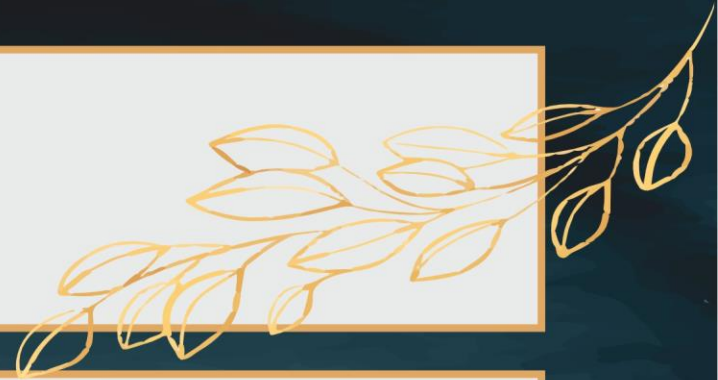
- Seemendusjaama importkuldid on aretuse viimane tase.
- Farmi töötajad on majandusliku edukuse võtmetegur, kes aitavad realiseerida seemendusjaama kultide geneetilist potentsiaali.
- Jõudlusandmete regulaarne registreerimine aitab hinnata kultide edukust.
- Sigade rümbale taandatud ööpäevane juurdekasv oli suurim djuroki katsesigadel.
- Optimaalne lihasesisese rasva sisaldus tagab liha õrnuse ja mahlakuse.
- Djuroki kult on nuumsigade tootmise juures asendumatu.
- Djuroki tõugu kultide sperma on väärtuslik aretusmaterjal Eesti seakasvatajatele parandamiseks nuumikute rümba kvaliteeti.

Näiteid kvaliteetsetest lihatoodetest

Searümpade standardviimistlus

Euroopa Liidus

Eestis

- Searümba all mõistatakse tapetud sea lihakeha, mis on veretustatud ja millelt on eemaldatud
 - siseelundid,
 - harjased,
 - siserasv,
 - neerud,
 - neerurasv,
 - suguelundid,
 - keel,
 - pea- ja seljaaju,
 - diafragma,
 - **pea,**
 - **esijalad randmeliigesest,**
 - **saba** ning
 - sõrad.

- **Eesti:** Olenemata määruse (EMÜ) nr 3220/84 artikli 2 lõikes 1 viidatud standardesitusviisist, on Eestis lubatud searümpi enne kaalumist ja liigitamist esitada ilma pea, esijalgade ja sabata. Selleks et kehtestada searümpade noteeringud võrreldaval alusel, korrutatakse registreeritav tapamass 1,07ga. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1553004107297&uri=CELEX:32005D0308>

- **Läti:** Olenemata määruse (EL) nr 1308/2013 IV lisa punktis B.III sätestatud standardesitusviisist võib Lätis olla searümpadelt enne kaalumist ja liigitamist eemaldatud pea, saba, esijalad ja/või tagajalad.
- Selleks et kehtestada searümpade noteeringud võrreldaval alusel, kohaldatakse kindlaksmääratud koefitsiente kõikidel juhtudel, kui puudub mõni järgmistest rümbaosadest: puuduva pea puhul: 8,345, puuduva saba puhul: 0,072, puudevate esijalgade puhul: 0,764, puudevate tagajalgade puhul: 1,558.
- Rümbe kaal standardesitusviisi puhul arvutatakse järgmise valemi järgi: rümbe kaal standardesitusviisi puhul = $100 \times \text{rümbe kaal (ilma puuduva osa/puudevate osadeta)} / (100 - \text{koefitsient/koefitsiendid puuduva osa/puudevate osade puhul})$. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1553159433900&uri=CELEX:32015D2100>
- **Poola:** Olenemata määruse (EL) nr 1308/2013 IV lisa punktis B.III osutatud standardesitusviisist ei tule searümpadel enne kaalumist ja liigitamist neerurasva, neerusid ja vahelihast eemaldada, samas kui välimised kuulmekäigud võib eemaldada. Searümpade noteeringute kehtestamiseks võrreldaval alusel registreeritud tapasooja rümbe kaalu
 - a) vähendatakse: 1) vahelihase arvel 0,23 % võrra; 2) neerurasva ja neerude arvel:
 - S- ja E-klassi rümpadel 1,90 % võrra, U-klassi rümpadel 2,11 % võrra, R-klassi rümpadel 2,54 % võrra, O-klassi rümpadel 3,12 % võrra, P-klassi rümpadel 3,35 % võrra.
 - b) suurendatakse rümbe kohta mõlema välimise kuulmekäigu arvel 260 grammi võrra.“ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1553158122579&uri=CELEX:32019D0252>

Ettepanekud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse ((EL) nr 1308/2013), „Veise- ja sea- ja lambarümpade kvaliteediklasside täpsemad nõuded ning kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise kord“ muudatuseelnõule

1. **Eestis kasutatava searümba viimistlusstandardi muutmise taotlemine.**

Eestis kasutatav searümpade viimistlusstandard ühtseks EL kasutatavaga, kus rümba juurde kuulu pea, esijalad ja saba. Sellel mõistel baseerub ka searümpade tailihasisalduse klasside süsteem SEUROP. **Kuivõrd rümpade klassifikatsioon peaks tagama EL-i riikides ühesuguse hinnainfo kogumise ja töötlemise, siis mõistete erinevad määratlused ei anna adekvaatset ülevaadet turul toimuvast ning annab hinnavõrdluses ebakorrektsed infot.**

Eesti searümba turul võetakse hinnastamisel aluseks Saksamaa börsihind, mis tugineb rümba määratlusel EL-i määruses sätestatule.

Ettepanekud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse ((EL) nr 1308/2013), „Veise- ja sea- ja lambarümpade kvaliteediklasside täpsemad nõuded ning kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise kord“ muudatuseelnõule

2. Väiketapamajade klassifitseerimiskohustuse muutmise taotlemine.

Lähtudes Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusest (EL) nr 1308/2013 on liikmesriikidele lubatud teha klassifitseerimise osas erandeid. **Rümpade klassifitseerimise nõuded ei ole kohustuslikud selliste tapamajade jaoks, kus tapetakse aastas keskmiselt vähem kui 500 siga nädalas. Eestis on maaeluministri määrusega võetud selleks piirarvuks 200 nuumsiga nädalas.** Samuti võivad liikmesriigid otsustada, et klassifitseerima ei pea searümpa, mis kuuluvad tapamajale, kui selliste loomade ostmiseks ei toimu äritehingut.

Kuna mitmed Eesti väiketapamajad töötlevad nädalas rohkem kui 200 nuumikut, peavad nemadki kasutama tailiha mõõtmiseks lubatud tüübikinnitust omavat Ultra FOM 300, mille **soetamine väiketööstusele on kulukas** või Intraskoopi, mille tootmine on lõpetatud. Seetõttu võiks väiketööstustele anda võimalus kasutada Saksamaa kahe punkti nn **ZP-meetod**, mis ei nõua kalli aparatuuri olemasolu. Sellel meetodil pole hetkel kahjuks aga Eesti seapopulatsiooni alusel väljatöötatud tüübikinnitust, kuid selle väljatöötamine on kavas läbi viia lähitulevikus.

Eesti sealihatooted

kohalik, maitsev, värsk, südamega valmistatud

<https://liha.estpig.ee/>

Algus

ETSAÜ

Miks?

Tootjad

Kaart

Kontakt

Täna tähelepanu eest!

Eelistage kohalikku!

Vaadake kaardilt, kust leida kohalikke sealihatoteid ↓

14.11.2023

Seakasvatuse sügisseminar

42